

ОРІЄНТОВНО-РОЗВИВАЛЬНА ПРОГРАМА «СХОДИНКИ ДО ПРОФЕСІЇ» У ВИБОРІ Й РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ

Людмила Злочевська Анотація

Кардинальні зміни соціокультурної структури, кризові явища в економічній, політичній та духовно-етичній сферах сучасного суспільства ініціювали зміни у свідомості, світогляді, ціннісних орієнтаціях, мотивації і поведінці людей. Навчання, виховання, самовиховання, соціалізація - єдиний процес, який розвиває особистість учнівської молоді, адаптує її до змін і реалій сучасного життя та стає найбільш ефективним за умов, що в ідеологію цього процесу закладені ідеї свободи вибору, особистісної гідності, толерантності і взаємної відповідальності. У навчально-виховному процесі набувають актуальності проблеми вибору й реалізації професійної кар'єри учнівської молоді. Проектування професійної кар'єри учнівської молоді як система здійснення підготовки її до свідомої професійної самореалізації через їх професійне самовизначення спрямована на індивідуальний саморозвиток кожного суб'єкта навчально-виховного процесу, підвищення його творчого потенціалу. Використовуючи ефективні педагогічні технології, інноваційна освіта сприяє розвитку та саморозвитку майбутніх молодих фахівців; вона допомагає їм у професійному самовизначенні, а в подальшому – вибору та проектуванні професійної кар'єри, напрацюванні якостей конкурентоспроможності, професійної і соціальної мобільності та мотивує до постійного самовдосконалення. З огляду на ці проблеми, у статті розглянуто сучасні інноваційні педагогічні технології, які можна ефективно використовувати у процесі вибору і реалізації професійної кар'єри учнівської молоді. Представлено авторську орієнтовно-розвивальну програму «Сходінки до професії», спрямовану на допомогу учнівській молоді в активізації процесів особистісного, життєвого і професійного самовизначення та допомагає сформуванню свідомого ставлення до свого професійного майбутнього в сучасних умовах ринку праці. Узагальнено і розглянуто результати впровадження Програми в навчально-виховний процес ПТНЗ і ЗОНЗ.

Ключові слова: вибір професії, професійна кар'єра, інноваційні педагогічні технології.

Постановка проблеми. Вибір професії – це важлива соціальна проблема сучасності, оскільки помилка, допущена в процесі професійного самовизначення, а в майбутньому – проектуванні професійної кар'єри, має серйозні соціальні наслідки не тільки для самої людини, і, здебільшого, й для суспільства. Разом з тим, це є проблема самої особистості: вид трудової

діяльності, яку обирає молодь, істотно впливає на процеси життєдіяльності в цілому, на прояв їхнього ставлення до навколишньої дійсності, де саме професійна діяльність визначає місце людини в суспільстві. Успішне розв'язування задач ринкового реформування економіки нашого суспільства вимагає раціонального використання трудових ресурсів і забезпечення нового рівня соціокультурного світогляду та економічного й креативного мислення кожного майбутнього фахівця в усіх сферах її реалізації, а також спонукає до урізноманітнення технологій проектування професійної кар'єри та здатності особистості до продовження професійної освіти впродовж усієї життєдіяльності.

Проблеми, пов'язані з процесом життєвого й професійного самовизначення учнівської молоді, поглиблюються особливостями їхнього особистісного саморозвитку на етапі оптації та професійної підготовки, очевидною стає необхідність педагогічного супроводу для набуття учнівською молоддю досвіду вибору і реалізації професійної кар'єри.

Вимоги ринку праці оновили і розширили зміст слова «кар'єра», в якому побудова кар'єри в сучасних соціально-економічних умовах стає мотиваційним поштовхом до професійної самореалізації молодих фахівців. Підготовка учнівської молоді до побудови професійної кар'єри для вітчизняної психолого-педагогічної науки є ще недостатньо розробленим питанням, в той же час ця проблема успішно досліджується вченими в різних країнах з розвиненою економікою.

Сьогодні, на нашу думку, ще дуже мало напрацьовано як теоретичного, так і практичного матеріалу щодо форм і методів педагогічної підтримки (супроводу) у процесі вибору і реалізації професійної кар'єри учнівської молоді; потребує постійного оновлення психолого-педагогічний інструментарій для вирішення навчально-виховних завдань, спрямованих на професійний розвиток і саморозвиток майбутніх висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців різного напрямку діяльності. Істотною стає необхідність осучаснення педагогічних технологій проектування професійної кар'єри з учнівською молоддю і використання в цьому процесі не тільки вербальних методів, направлених на дослідження раціональних, усвідомлених уявлень респондентів (здебільшого, це є проекція впливу соціокультурних штампів, установок, моделей ЗМІ та інше), а й широкого залучення інноваційних методів і підходів, завдяки яким стає можливим актуалізувати їх неусвідомлені процеси психічного розвитку.

За десятиліття загальносуспільної трансформації та переходу до демократичної моделі ринкової економіки в Україні істотно змінилася соціальна зовнішність учнів системи професійно-технічної освіти, на яку суттєво впливають процеси соціокультурних змін у суспільстві, що спонукають майбутніх конкурентоспроможних фахівців визначати ціннісно-мотиваційні орієнтири та прагнути до постійного професійного саморозвитку й самореалізації. Визначення причин і тенденцій цих змін надають можливість віднайти ефективні інноваційні методи та створити нові форми організації навчально-виховного і виробничого процесів, де врахування

особливостей сучасного соціального портрету учня професійної школи має велике значення для проектування його майбутньої професійної та особистісної кар'єри.

Таким чином, дослідження, спрямоване на використання інноваційних педагогічних технологій вибору і реалізації професійної кар'єри як інструменту розвитку і саморозвитку учнівської молоді, надає можливість віднайти нові й ефективні підходи взаєморозуміння і взаємодії у навчально-виховному процесі, створити простір для набуття учнями досвіду вибору й реалізації професійної кар'єри.

Мета статті – розглянути можливості використання інноваційних педагогічних технологій у процесі вибору і реалізації професійної кар'єри учнівської молоді та ознайомити з результатами впровадження авторської орієнтовно-розвивальної програми *«Сходинки до професії»*.

Виклад основного матеріалу. Тенденції модернізації освіти передбачають забезпечення можливості кожного учасника навчально-виховного процесу усвідомленого професійного вибору й самоактуалізації, соціальної активності й особистісної відповідальності, самореалізації та суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Аналіз наукових джерел показує, що сучасні дослідники концентрують увагу саме на визначенні індивідуального потенціалу особистості і її здібностей як провідної передумови успішного оволодіння різними аспектами трудової та професійної діяльності (С. Батишев, Д. Закатнов, Е. Зеєр, В. Моляко, Н. Ничкало, М. Пряжніков, В. Радкевич, В. Семиченко, В. Толочек, Т. Яценко та інші).

Авторська орієнтовно-розвивальна програма *«Сходинки до професії»* створена на вимоги сучасного ринку праці і спрямована на допомогу учнівській молоді активізувати процеси особистісного, життєвого і професійного самовизначення, самопізнання і професійного самовиховання для майбутньої професійної самореалізації. Головна мета програми *«Сходинки до професії»* – це підготовка учнів професійно-технічних і загальноосвітніх закладів освіти до їхнього професійного самовизначення в умовах ринку праці, а також свідомого ставлення до свого професійного вибору. Мета програми реалізовується у процесі вирішення таких виховних завдань: виховання в учнів ставлення до себе як до суб'єкта майбутньої професійної діяльності, усвідомлення своєї індивідуальної неповторності, відповідальності та впевненості в досягненні майбутнього професійного успіху; активізація процесів самопізнання, самооцінки та актуалізація потреби в постійному самовдосконаленні; формування системи знань учнів про зміст та структуру світу професій, сучасні вимоги соціального середовища до фахівців на ринку праці, стратегія і тактика реалізації визначених напрямів власного кар'єрного зростання в майбутньому.

Методологічними засадами побудови змісту програми виступають соціокультурний, аксіологічний, акмеологічний, комунікативний, інтроспективний, креативний, арт-терапевтичний, діяльнісний підходи. Програма *«Сходинки до професії»* складається з пояснювальної записки і

семи занять (кроків), які можуть проводитися раз на тиждень; зміст занять наповнено теоретичною й практичною частиною, що включає інформацію про професії і види професійного зростання, тести, ігри, діагностично-розвивальні вправи та інше. Результатом реалізації програми «Сходинки до професії» є процес узгодження учнем своїх знань про світ професій та їх вимогами до людини («Світ професій») зі сформованими та усвідомленими учнем у процесі саморозвитку можливостями та потребами («Характер, ціннісні орієнтири і професія»). Проміжною ланкою між вимогами обраної професії і можливостями учня є його свідома дія («Технологія перетворення мрії у мету») та суб'єктивні фактори («Професійна перспектива і життєвий успіх») оволодіння обраною професією.

Головними компонентами програми «Сходинки до професії» ми зазначили: знання, уміння і навички з основ побудови кар'єри учнівською молоддю, які поєднують у собі інформацію про види професійної діяльності та їх вимоги до фахівців; усвідомлення образу «Я» через визначення індивідуально-психологічних особливостей учня, його можливості й домагання, напрями самопізнання й самовдосконалення до рівня вимог обраної професії; технологію побудови кар'єри, що поєднує в собі знання правил вибору учнем майбутньої професії, його уміння складати та коригувати індивідуальну освітню траєкторію (акмеограму), аналізувати суперечності й уникати усталених помилок. Програма «Сходинки до професії» впроваджувалась у навчальних закладах м. Києва, Київської та Херсонської областей (420 учнів).

На початку педагогічного експерименту була проведена інформаційно-методична робота з учителями, викладачами й майстрами виробничого навчання, які виявили бажання брати участь у впровадженні програми «Сходинки до професії», тобто проводити заняття з учнями.

Результативність упровадження програми визначалася завдяки анкетуванню, через відповіді на запитання та результати тестів. Контроль здійснювався за допомогою інтерактивних форм роботи: ділова гра, загальна дискусія, побудова особистісного професійного маршруту – в процесі чого учні усвідомлювали, що вибір кар'єри може бути успішним, коли він продуманий, самостійний і йому передує процес самопізнання, самовиховання та самоорганізації через показники таких критеріїв, як: ціннісно-мотиваційний, інформаційної обізнаності, самопізнання, самооцінки та практичного пізнання.

Професійна освіта тісно пов'язана із сучасним ринком праці і його вимогами до майбутніх кваліфікованих робітників, де головним стає не тільки високого рівня професійна майстерність, а саме розвиток особистісних якостей учнівської молоді, що реалізуються через такі показники, як: рівень сформованості ціннісно-мотиваційної сфери, рівень інформаційної обізнаності, рівень самопізнання і рівень сформованості практичного пізнання. Упровадження орієнтовно-розвивальної програми «Сходинки до професії» з розвитку навичок роботи з інформацією та планування кар'єри створило можливість проаналізувати і викласти результати

експериментального педагогічного дослідження використання педагогічних технологій у процесі вибору і реалізації професійної кар'єри в такій послідовності:

Рівні сформованості ціннісно-мотиваційної сфери в учнів ПТНЗ та ЗОНЗ (%)

Шкали	Рівень сформованості в учнів ПТНЗ			Рівень сформованості в учнів ЗОНЗ		
	<i>високий</i>	<i>у середній</i>	<i>низький</i>	<i>високий</i>	<i>середній</i>	<i>низький</i>
Мотиваційне ставлення до професійного майбутнього	41	36	23	55	41	4
Сформованість ціннісних орієнтирів	37	48	15	41	54	5
Готовність до професійної самореалізації	32	48	20	32	51	17

Рівні інформаційної обізнаності учнів ПТНЗ та ЗОНЗ (%)

Шкали	Рівень інформаційної обізнаності в учнів ПТНЗ			Рівень інформаційної обізнаності в учнів ЗОНЗ		
	<i>високий</i>	<i>середній</i>	<i>низький</i>	<i>високий</i>	<i>середній</i>	<i>низький</i>
Професійна кар'єра	27	42	31	28	49	23
Уява про професійний успіх	35	39	26	41	48	11
Види кар'єрного зростання	34	48	18	42	41	17
Планування кар'єри	36	39	25	41	46	13
Уміння визначати перешкоди	27	39	34	39	42	19

Рівень самопізнання в учнів ПТНЗ та ЗОНЗ (%)

Шкали	Рівень самопізнання в учнів ПТНЗ			Рівень самопізнання в учнів ЗОНЗ			
	<i>високий</i>	<i>середній</i>	<i>низький</i>	<i>високий</i>	<i>середній</i>	<i>низький</i>	<i>низький</i>
Самооцінка	27	42	31	28	49	23	
Уява про риси характеру	41	47	22	43	51	6	
Соціальна активність (комунікативність, робота в команді, взаємодія);	29	39	34	31	52	17	
Готовність до самовдосконалення	38	41	11	43	57	20	

Рівні сформованості практичного пізнання в учнів ПТНЗ та ЗОНЗ (%)

Шкали	Рівень сформованості в учнів ПТНЗ			Рівень сформованості в учнів ЗОНЗ		
	<i>високий</i>	<i>середній</i>	<i>низький</i>	<i>високий</i>	<i>середній</i>	<i>низький</i>
Самопрезентація	28	31	41	32	49	19
Самоменеджмент	21	34	45	25	35	40
Планування професійної кар'єри	37	49	14	39	57	4

На першому етапі педагогічного експерименту (констатувальному) з

учнівською молоддю ПТНЗ та ЗОНЗ проводилася загальна анкета «Професійна кар'єра», яка виявила інформаційну обізнаність учнів з таких понять, як: професійна самореалізація, професійна кар'єра, види професійної кар'єри, активна соціалізація, професійний успіх, риси характеру, самопрезентація, самоменеджмент, прийняття

відповідальності за своє професійне майбутнє тощо, які представлено на порівняльних таблицях.

Рівні сформованості уявлень про професійну кар'єру в учнів ПТНЗ та ЗОНЗ (%) – порівняльні результати педагогічного експерименту.

Рівень сформованості в учнів ПТНЗ						
Шкали	<i>Констатувальний експеримент</i>			<i>Формувальний експеримент</i>		
	<i>високий середній низький</i>			<i>високий середній низький</i>		
Готовність до професійної самореалізації	3	28	69	32	48	20
Професійна кар'єра	11	29	60	27	42	31
Види професійної кар'єри	2	31	67	34	48	18
Активна соціалізація,	6	26	71	29	39	34
Професійний успіх	6	35	59	35	39	26
Риси характеру	4	27	69	41	47	22
Готовність до самовдосконалення	4	26	70	38	41	11
Самопрезентація	2	16	82	28	31	41
Самооцінка	5	17	78	21	34	45
Рівень сформованості в учнів ЗОНЗ						
Шкали	<i>Констатувальний експеримент</i>			<i>Формувальний експеримент</i>		
	<i>високий середній низький</i>			<i>високий середній низький</i>		
Готовність до професійної самореалізації	7	34	59	32	51	17
Професійна кар'єра	18	47	45	28	49	23
Види професійної кар'єри	4	45	51	42	41	17
Активна соціалізація	11	43	46	31	52	17
Професійний успіх	17	38	45	41	48	11
Риси характеру	9	37	52	43	51	6
Готовність до самовдосконалення	8	41	51	43	57	20
Самопрезентація	7	29	65	32	49	19
Самооцінка	9	35	56	25	35	40

Загальні результати педагогічного експерименту за комплексом тестів, анкет, різних за напрямом вправ, спрямованих на обстеження готовності учнів до професійної самореалізації, самовдосконалення, самопрезентації; на визначення рівня їхньої обізнаності з таких питань, як: види професійної кар'єри, професійна кар'єра, активна соціалізація, професійний успіх, самооцінка свідчать, що загалом показники в ЗОНЗ вищі, ніж в учнів ПТНЗ. Визначення таких позицій, як: риси характеру, види професійної кар'єри, готовність до вдосконалення показали досить високий процент ефективності, оскільки інформацію з даних позицій учні засвоїли легко, а такі позиції, як: самопрезентація, активна соціалізація, визначення самооцінки та інформаційна обізнаність про побудову професійної кар'єри виявилися для

майбутніх конкурентоспроможних фахівців складнішими, про що свідчать отримані результати.

Упродовж зазначеного періоду експериментального дослідження (2013 – 2015) проводилася постійна робота з педагогічними колективами через такі заходи: круглий стіл «Соціальна адаптація і її роль у формуванні готовності до вибору професії», семінар-тренінг «Учнівська молодь і професійна кар'єра», майстерня творчого самовираження «Креативні технології – інструмент проектування життєдіяльності особистості», семінар-практикум «Роль активної соціалізації учнівської молоді в їх професійній самореалізації», майстерня творчого самовираження «Педагогічні технології і їх використання у професійному самовизначенні учнівської молоді». У процесі спільної роботи розглядалися питання про психолого-педагогічні підходи до використання педагогічних технологій у процесі вибору й реалізації професійної кар'єри, які базуються на інноваційних методиках, спрямованих на допомогу учням у самопізнанні й саморозвитку, на активізацію мотиваційно-ціннісних орієнтирів учнівською молоддю професійної школи та ЗОНЗ (потенційні учні ПТНЗ), на розвиток їхньої соціальної взаємодії в умовах професійно-технічної освіти з метою підтримки і допомоги у процесі набуття фахових знань та подальшого професійного становлення.

Упровадження орієнтовно-розвивальної програми «Сходинки до професії» надало можливість підняти рівень інформаційної обізнаності учнів про професійну кар'єру, отримати навички самопрезентації, навчитися визначати свої риси характеру, робити самооцінку і мати ціннісні орієнтири; набути досвіду комунікативної взаємодії, усвідомити роль соціальної активності та віднайти шляхи професійного зростання і мобільності в умовах реформування сучасного суспільства.

Загальні **висновки** щодо ефективності реалізації авторської орієнтовно-розвивальної програм «Сходинки до професії» з розвитку навичок роботи з інформацією та планування кар'єри:

- здійснений аналіз засвідчує складність такого інтегрального феномена, яким є побудова професійної кар'єри (вибір і реалізація професійної кар'єри), що об'єднує в собі психологічний, педагогічний, економічний і соціологічний аспекта;

- аналіз одержаних під час експериментального дослідження даних підтвердив тезу про важливість набуття учнями ПТНЗ і ЗОНЗ практичного досвіду самопізнання, професійної самореалізації, гармонійного та збалансованого психологічного, соціального, професійного саморозвитку особистості;

- в учнів - учасників експериментального дослідження - виявлено тенденцію покращення результатів за усіма шкалами; підвищився рівень обізнаності про види професій, про розвиток професій у процесі еволюції, про особливості й сучасні вимоги ринку праці до майбутніх

спеціалістів;

- потрібно звернути увагу науковців і практиків на створення інформаційно-методичного інструментарію (інноваційні педагогічні технології, різновиди ігрового матеріалу, ділові ігри, тренінги тощо), зорієнтованого на отримання учнівською молоддю практичного досвіду при визначенні своїх індивідуальних, неповторних особливостей; на створення простору для самопізнання, саморозвитку і самоорганізації; напрацювання досвіду побудови професійної кар'єри з урахуванням сучасного стану соціально-економічного середовища;

- упровадження таких інформаційно-розвивальних програм у навчально-виховний процес ПТНЗ та ЗОНЗ сприяє покращенню взаємодії і взаєморозумінню між викладачами, вчителями, майстрами виробничого навчання та учнями, що надає можливість підвищити зацікавленість учнів у набутті професійної майстерності, активізувати мотиваційні устремління до побудови професійної кар'єри; - результат роботи з педагогічними працівниками уможливив висновок, що використання інноваційних педагогічних технологій виховного напрямку є не менш важливою функцією навчального процесу, ніж організаторська, гностична (пошук змісту, методів і засобів взаємодії з учнями) або комунікативна

Література

1. Акмеологический словарь / [под общ. ред. Деркача А. А.]. -М.: Изд-во РАГС, 2004. - 161 с.
2. Акмеология: учебн. пособ. / А. Деркач, В. Зазыкин. - СПб.: Питер, 2003. - 256 с.
3. *Безпалько В.П.* Слагаемые педагогической технологии / В. П. Безпалько - М.: Просвещение, 1989. - 192 с.
4. *Белецкий М.* Менеджмент. Деловая карьера / М. Белецкий -Мн.: Вища школа, 2001. - 302 с.
5. *Волкова Н.П.* Педагогіка: Навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб., доп. / Н.П. Волкова - К.: Академвидав, 2007. - 616 с.
6. *Деркач А.А.* Акмеология: Учебное пособие / А.А. Деркач, В.Г. Зазыкин - СПб: Питер, 2003. - 256 с.
7. Її величність гра: теорія і методика організації дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: зб. ст / Вінницький держ. педагогічний ун-т ім. Михайла Коцюбинського / Г.С. Тарасенко (ред.) - Вінниця: ВДПУ ім. М.Коцюбинського, 2009. — 322с.
8. *Копытин А.И.* Системная арт-терапия / А.И. Копытин. -СПб.: Питер, 2001. - 224 с.

Аннотация

ОРИЕНТИРОВАНО-РАЗВИВАТЕЛЬНАЯ ПРОГРАММА «СТУПЕНЬКИ К ПРОФЕССИИ» В ВЫБОРЕ И РЕАЛИЗАЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КАРЬЕРЫ

Людмила Злочевская

Кардинальные изменения социокультурной структуры, кризисные явления в экономической, политической и духовно-этической сферах современного общества были инициаторами изменений в сознании, мировоззрении, ценностных ориентациях, мотивации и поведении людей. Учеба, воспитание, самовоспитание, социализация - единственный процесс, который развивает личность ученической молодежи, адаптирует ее к изменениям и реалиям современной жизни, и становится наиболее эффективным при условии, что в идеологию этого процесса заложены идеи свободы выбора, личностного достоинства, толерантности и взаимной ответственности. В учебно-воспитательном процессе приобретают актуальность проблемы выбора и реализации профессиональной карьеры ученической молодежи. Проектирование профессиональной карьеры ученической молодежи как система осуществления подготовки ее к сознательной профессиональной самореализации через их профессиональное самоопределение направлена на индивидуальное саморазвитие каждого субъекта учебно-воспитательного процесса, повышения его творческого потенциала. Используя эффективные педагогические технологии, инновационное образование содействует развитию и саморазвитию будущих молодых специалистов; она помогает им в профессиональном самоопределении, а в дальнейшем – в выборе и проектировании профессиональной карьеры, наработке качеств конкурентоспособности, профессиональной и социальной мобильности и мотивирует к постоянному самоусовершенствованию. Учитывая эти проблемы, в статье рассмотрены современные инновационные педагогические технологии, которые можно эффективно использовать в процессе выбора и реализации профессиональной карьеры ученической молодежи. Представлена авторская ориентировочно-развивающая программа «Ступеньки к профессии», которая направлена на помощь ученической молодежи активизировать процессы личностного, жизненного и профессионального самоопределения и сформировать сознательное отношение к своему профессиональному будущему в современных условиях рынка труда. Обобщенно и рассмотрены результаты внедрения Программы в учебно-воспитательный процесс ПТНЗ и ЗОНЗ.

Ключевые слова: выбор профессии, профессиональная карьера, инновационные педагогические технологии.

Abstract

APPROXIMATE-TRAINING PROGRAM «STEPS BY TO PROFESSION» OF CHOICE AND REALIZATION OF PROFESSION CAREER

Ludmila Zlochevska

Research Laboratory professional career IPTO NAPS Ukraine

Cardinal changes of социокультурной structure, crisis phenomena, are in economic, political and spiritually by ethics spheres of modern society changes

were initiator in consciousness, world view, valued orientations, motivation and conduct of people. Studies, education, self-education, socialization is the unique process, which develops personality of student's young people, adapts it to the changes and realities of modern life, and becomes most effective on conditions that the ideas of freedom of choice, personality dignity, tolerance and mutual responsibility are stopped up in ideology of this process. In a educational work process acquire actuality of problem of choice and realization of professional career of student's young people. Planning of professional career of student's young people, as system of realization of preparation of it to conscious professional self-realization through their professional self-determination, directed on individual саморазвитие of every subject of учебно-воспитательного process, increases of his creative potential. Utilizing effective pedagogical technologies, innovative education assists development and development of future young specialists; it helps them in professional self-determination, and in future, to the choice and planning of professional career, work of qualities of competitiveness, to professional and social mobility and explains to permanent self-perfection. Taking into account these problems modern innovative pedagogical technologies which can be effectively utilized in the process of choice and realization of professional career of student's young people are considered in the article. The author orientation developing program «Steps by to profession», which is directed for help to activate the processes of personality, vital and professional self-determination student's young people and form conscious attitude toward the professional future in the modern terms of labour-market, is presented. Generalized and the results of introduction of Program are considered in the subject development process of PTNZ and ZONZ.

Key words: *choice of profession, professional career, innovative pedagogical technologies.*

References

1. Akmeologicheskiy slovar' / [pod obshch. red. Derkacha A. A.]. -M.: Izd-vo RAGS, 2004. - 161 s.
2. Akmeologiya: uchebn. posob. / A. Derkach, V. Zazykin. - SPb.: Piter, 2003. - 256 s.
3. Bezpalko V.P. Slagaemye pedagogicheskoy tekhnologii / V. P. Bezpalko - M.: Prosveshchenie, 1989. - 192 s.
4. Beletskiy M. Menedzhment. Delovaya kar'yera / M. Beletskiy – Mn.: Vishcha shkola, 2001. – 302 s.
5. Volkova N.P. Pedagogika: Navch. posib. Vid. 2-ge, pererob., dop. / N.P. Volkova – K.: Akademvidav, 2007. – 616 s.
6. Derkach A.A. Akmeologiya: Uchebnoe posobie / A.A. Derkach, V.G. Zazykin – SPb: Piter, 2003. – 256 s.
7. Yiyi velichnist gra: teoriya i metodika organizatsiyi dityachoyi igrovoyi diyalnosti v konteksti nastupnosti doshkilnoyi ta pochatkovoyi osviti: zb. st. / Vinnitskiy derzh. pedagogichniy un-t im. Mihayla Kotsyubinskogo / G.S. Tarasenko (red.) – Vinnitsya: VDPU im. M.Kotsyubinskogo, 2009. — 322s.
8. Kopytin A.I. Sistemnaya art-terapiya / A.I. Kopytin. – SPb.: Piter, 2001. –

224 s.